

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 723/2009 w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC)

COM(2012) 682 final – 2012/0321 (NLE)

(2013/C 161/10)

Sprawozdawca: **Cveto STANTIČ**

Dnia 19 grudnia 2012 r. Rada, działając na podstawie art. 187 i art. 188 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 723/2009 w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC)

COM(2012) 682 final – 2012/0321 (NLE).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 7 marca 2013 r.

Na 488. sesji plenarnej w dniach 20–21 marca 2013 r. (posiedzenie z 20 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 78 do 1 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES popiera proponowaną zmianę do artykułu 9 rozporządzenia w sprawie ERIC, która ma na celu wyeliminowanie dyskryminacji pomiędzy państwami członkowskimi a krajami stowarzyszonymi oraz zwiększenie czynnego uczestnictwa krajów stowarzyszonych w ustanawianiu i funkcjonowaniu ERIC w przyszłości.

1.2 EKES uważa, że równe prawa głosu nie będą wywierały wpływu na wspólnotowy wymiar tego rozporządzenia, zaś Wspólnota utrzyma wystarczającą kontrolę nad istotnymi elementami działań w ramach ERIC dzięki innym obowiązującym przepisom rozporządzenia.

1.3 EKES jest zaniepokojony powolnością działań związanych ze stosowaniem instrumentu prawnego, jakim jest rozporządzenie ERIC, przy ustanawianiu i funkcjonowaniu projektów infrastrukturalnych o znaczeniu europejskim, umieszczonych w planie działań Europejskiego Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI). Dlatego też wzywa Komisję do udzielenia jak największego wsparcia potencjalnym partnerom, a tym samym ułatwienia korzystania z formy prawnej ERIC.

1.4 EKES pragnie także zalecić, by Wspólnota aktywniej włączała się we współfinansowanie projektów ERIC poprzez zwiększenie synergii pomiędzy programem „Horyzont 2020” a funduszami strukturalnymi.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1 Najwyższej klasy infrastruktury badawcze odgrywają istotną rolę w postępie wiedzy i nowych technologii, służących bardziej konkurencyjnej i opartej na wiedzy gospodarce europejskiej.

2.2 Choć w ciągu ostatnich dziesięciu lat wspieranie i rozwój infrastruktur badawczych w Europie były celem, który

Wspólnota miała stale na uwadze, to stosunkowe rozproszenie i regionalizacja tej infrastruktury⁽¹⁾ niezmiennie należą do powodów, dla których wciąż nie osiągnięto poziomu doskonałości.

2.3 W 2006 r. ESFRI określiło liczne kluczowe projekty infrastrukturalne leżące w interesie ogólnoeuropejskim, które mają zostać opracowane do 2020 r.⁽²⁾ Jedną z głównych barier utrudniających powstawanie takich infrastruktur pomiędzy krajami UE był brak odpowiednich ram prawnych dla tworzenia właściwych partnerstw.

2.4 Dlatego też Rada przyjęła w 2009 r. rozporządzenie w sprawie ERIC⁽³⁾. Ten konkretny instrument nadaje ERIC osobowość prawną uznaną we wszystkich państwach członkowskich. Konsorcjum ERIC może także skorzystać ze zwolnienia z podatku VAT i z podatku akcyzowego oraz przyjąć swoje własne procedury przetargowe.

3. Kontekst wniosku dotyczącego zmiany rozporządzenia ERIC

3.1 Zgodnie z obecnym rozporządzeniem członkami ERIC powinny być przynajmniej trzy państwa członkowskie. Mogą nimi także być spełniające wymagane warunki państwa stowarzyszone⁽⁴⁾, kraje trzecie oraz wyspecjalizowane organizacje międzyrządowe. Państwa członkowskie UE zawsze posiadają wspólnie większość praw głosu w Zgromadzeniu.

⁽¹⁾ Połowa całkowitych wydatków na badania naukowe jest skoncentrowana w 30 regionach spośród 254, zaś większość projektów umieszczonych w planie działań ESFRI jest realizowana w zaledwie dziesięciu państwach członkowskich.

⁽²⁾ Aktualizacja planu działań ESFRI miała miejsce w latach 2008 i 2010. Kolejna aktualizacja jest przewidziana na rok 2015.

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 723/2009 w sprawie wspólnotowych ram prawnych europejskiego konsorcjum na rzecz infrastruktury badawczej (ERIC).

⁽⁴⁾ Obecnie istnieje 14 krajów stowarzyszonych w 7. programie ramowym. Są to: Norwegia, Islandia, Liechtenstein (na podstawie porozumienia EOG), Izrael, Wyspy Owcze, Szwajcaria (na podstawie odrębnej umowy międzynarodowej); Mołdowa, Chorwacja, Turcja, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Albania, Serbia i była jugosłowiańska republika Macedonii (na podstawie protokołów ustaleń).

3.2 Takie rozwiązanie stawia państwa stowarzyszone w sytuacji nierównej oraz na pozycji podporządkowanej, jeśli chodzi o prawo głosu, nawet gdy pragną one wnieść znaczący wkład finansowy do ustanowienia i funkcjonowania ERIC ⁽⁵⁾.

3.3 Aby zachęcić kraje stowarzyszone do czynnego uczestnictwa w działaniach w ramach ERIC, proponuje się zmianę art. 9, tak by do ustanowienia konsorcjum potrzebne było tylko jedno państwo członkowskie (przy minimalnej liczbie trzech członków). Pozostali dwaj członkowie mogą pochodzić z krajów stowarzyszonych, a te odpowiednio mogłyby także posiadać prawo głosu.

4. Uwagi ogólne i szczegółowe

4.1 EKES ogólnie popiera zmianę do rozporządzenia ERIC, jeśli może to zwiększyć czynne uczestnictwo krajów stowarzyszonych w ustanawianiu i funkcjonowaniu ERIC w przyszłości. Pragnąłby jednak poczynić następujące uwagi.

4.1.1 Głównym argumentem przemawiającym za wymogiem dotyczącym minimum trzech państw członkowskich było zapewnienie zgodności ze *wspólnotowym wymiarem tego rozporządzenia* ⁽⁶⁾. W tym kontekście zmiana z trzech na jedno państwo członkowskie wydaje się dość radykalna.

4.1.2 EKES przypomina, że rozporządzenie to zostało pierwotnie wprowadzone w celu zapewnienia skutecznej realizacji wspólnotowych projektów infrastruktury badawczych i technologicznych. Wobec tego EKES uznaje potrzebę utrzymania kontroli Wspólnoty nad niektórymi istotnymi elementami działań w ramach ERIC.

4.1.3 Z drugiej strony EKES zauważa, że pewne przepisy w obecnym rozporządzeniu mogłyby być przeciwwagą dla potencjalnie osłabionej pozycji stron UE w wyniku zmiany wprowadzonej do art. 9, na przykład:

- podmioty pragnące założyć ERIC muszą złożyć wniosek do Komisji Europejskiej;
- ERIC podlegają, oprócz prawa państwa przyjmującego, także prawu unijnemu;
- ERIC muszą przedkładać Komisji roczne sprawozdania oraz informować o okolicznościach, które mogą przeszkodzić im w realizacji zadań lub spełnieniu wymogów rozporządzenia;

— dokonanie istotnych zmian w statutach wymaga formalnej zgody Komisji;

— sądem właściwym do orzekania w sprawach związanych z ERIC jest Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich.

EKES opowiada się za pełnym zapewnieniem, że oddziaływanie powyższych przepisów przeważa nad oddziaływaniem proponowanej zmiany do art. 9 i że przepisy te zapewniają dostateczną kontrolę nad działalnością prowadzoną w ramach ERIC.

4.1.4 EKES jest zaniepokojony faktem, że do tej pory żaden kraj stowarzyszony ani kraj trzeci nie przystąpił do działań w ramach ERIC, i ma nadzieję, że głównym powodem tego braku zainteresowania była w istocie sytuacja związania z prawami głosu.

4.1.5 EKES przyznaje z zadowoleniem, że w przypadku 19 z 51 projektów infrastrukturalnych umieszczonych w planie działań ESFRI przewiduje się wykorzystanie formy prawnej ERIC do ich ustanowienia i funkcjonowania. Jednocześnie Komitet wyraża zaniepokojenie, że od czasu wejścia rozporządzenia w życie w 2009 r. utworzono tylko dwa konsorcja ERIC.

4.1.6 EKES pragnąłby przyspieszenia tego procesu. Jego zdaniem wśród przyczyn tak powolnego postępu znajdują się złożone i wymagające procedury prawne i administracyjne towarzyszące zakładaniu ERIC. Dlatego też EKES wzywa Komisję do zapewnienia środków wsparcia i instrumentów dla potencjalnych partnerów w celu ułatwienia ich pracy (wzory statutowe, praktyczne wytyczne, specjalne środki na rzecz wspierania ERIC w ramach programu „Horyzont 2020” itp.).

4.1.7 Jakkolwiek nie wiąże się to bezpośrednio z proponowaną zmianą rozporządzenia, EKES pragnąłby przypomnieć zalecenie, by Wspólnota bardziej aktywnie włączała się we współfinansowanie projektów ERIC poprzez zwiększenie środków na infrastrukturę badawczą w programie ramowym „Horyzont 2020”, a w szczególności poprzez zwiększenie synergii pomiędzy programem „Horyzont 2020” a funduszami strukturalnymi.

Bruksela, 20 marca 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Norwegia jest zainteresowana przyjęciem trzech konsorcjów ERIC w związku z realizacją ważnych projektów umieszczonych w planie działań ESFRI (CESSDA, SIOS, ECCSEL) pod warunkiem uzyskania korzystniejszych praw do głosowania.

⁽⁶⁾ Zob. motyw 14, Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1.